

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

3. Vltima conclusio ponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

dit caput illud his verbis, [vita quæ vitam superat, vitæque est principium vt vniuersa, omni-
nisque vita spectatur, & celebratur, atque vt
nihil requirens, aut potius vitæ plena ipsa vi-
ta dicitur, & vt omni vita, vt ita dicam vitalior,
superiorque vita.] In quibus verbis hanc demon-
strationem continet, Deus est causa, & principium
totius vitæ; sed nihil est in effectu, quod non con-
tineatur in causa: ergo vita continetur in Deo;
sed non continetur solum eminenter: ergo con-
tinetur formaliter. Minor hæc sic probatur; quia
vita secundum se est perfectio simpliciter sim-
plex; sed perfectio simpliciter simplex formaliter
continetur in Deo: ergo in Deo formaliter est
vita, quam rationem supra late proposuimus, &
infra etiam proponetur, dum de voluntate diuina
agendum erit, videantur ibi dicta.

27 Secunda demonstratio sumitur ex verbis Diui
Augustini lib. 13. de Trinit. cap. 4. vbi sic ait;
[quoniam rebus creatis creatorem sine dubitatio-
ne præponimus, oportet vt esse, & summe viuere,
atque intelligere in ipso fateamur.] Ex quibus
sic argumentor; quia Deus est omnium creatu-
rarum excellentissimus ens: ergo perfectiones,
quæ in omnibus creaturis admixtæ imperfectio-
nibus reperiuntur defæctatæ, & deputatæ ab im-
perfectiōibus in excellentissimo, & summo gra-
du perfectionis debent reperiri in Deo: atque vi-
uere, intelligere, & esse sunt perfectiones in crea-
turis admixtæ imperfectiōibus: ergo deputatæ
ab illis reperiuntur in Deo in summo gradu per-
fectionis.

28 Vltimo probatur à D. Thoma lib. 1. contra Gent.
cap. 92. ratione 2. ibi: [adhuc viuere secundum
hoc aliquibus attributum est, quod visa sunt per
se, non ab alio moueri, & propter hoc illa, quæ
videntur per se moueri, quorum motores vulgus
non percipit, per similitudinem dicimus viuere
sicut aquam viuam fontis fluentis; non autem
sisternæ, vel stagni stantis, & argentum viuum,
quod motum quemdam habere videtur, proprie
enim illa sola per se mouentur, quæ mouent se
ipsa composita ex motore, & moto; sicut anima-
ta; vnde hæc sola proprie viuere dicimus; alia ve-
ro omnia ab aliquo exteriori mouentur; vel ge-
nerante, vel remouente prohibens, vel impellente.
Et quia operationes sensibiles cum motu sunt,
vltius omne illud, quod agit, se ad proprias ope-
rationes; quamuis non sit cum motu, dicitur vi-
uere; vnde intelligere, appetere, & sentire actiones
vitæ sunt; sed Deus maxime non alio, sed à seip-
so operatur cum sit prima causa agens maxime;
ergo competit ei viuere; diuinum enim esse om-
nem perfectionem essendi comprehendit, viuere
autem est quoddam esse perfectum; vnde viuendi-
tia in ordine entium non viuentibus præferuntur
diuinum: ergo esse est viuere ipse: ergo est
uiuens.

SVBSECTIO III.

Vltima conclusio ponitur.

29 Vita Dei in hoc consistit, quod sit in vltimo
actu æquivalente motui, vel operationi, ad
quem virtualiter se reducat, hanc conclusionem
docet P. Suarez tom. 2. metaphys. disput. 38. sect. 13.
§. quomodo Deus vivat: his verbis; recte enim
ex hac obiectione intelligitur, esse longe diuer-
sum diuinæ, & creatæ substantiæ viuendi mo-
dum, & quod de diuinis attributis positiuis dixi-

mus, in hoc manifestissimum esse, scilicet secun-
dum modum, quo sunt in creaturis non esse in
Deo formaliter, sed eminenter; esse autem in Deo
formaliter secundum modum altiore, qui om-
nem imperfectiōem creaturarum excludat in
modo: ergo vitæ, quem creaturæ habent, duo
considerare licet, vnum quod existentes in suo na-
turali statu sese actuant, vel aliquomodo se per-
ficiendo, vel in se ipsis alia repræsentando per co-
gnitionem, vel in ea tendendo per appetitum per-
fectum; aliud est, quod hæc efficiunt per veram
causalitatem, & motionem, qua se ipsa mouent
vel proprio motu, vel saltem mutatione perfecti-
ua, prius hoc perfectionis est, & nullam includit,
vel supponit imperfectiōem, nisi quatenus in-
cludit posterius, id est quatenus illud actuare se
est per veram causalitatem: hæc ergo imperfec-
tio tollenda est à vita Dei, & solum id, quod
perfectionis est, illi est tribuendum, atque ita con-
cipiendus est Deus vt actualissime habens totam
illam perfectionem, quam habet viuens, cum se
se actuat intelligendo, vel cognoscendo secula il-
la imperfectiōe distinctionis, & causalitatis inter
actum, & potentiam; cum ergo nonnulli Theologi
more Platonico, dicunt Deum viuere, quia perpetuo
se mouet per operationem immanentem perfec-
tiuam, quam ex se, & ex interna natura habet,
& non aliunde, loquantur late de operatione ma-
gis quantum ad modum significandi, & concipi-
endi nostrum, quam secundum rem, ita vt in
operatione non includatur efficientia, nec realis
diminutio, sed solum illa actualis perfectio, quam
non, nisi per modum operationis, aut motus expli-
care non possumus.

Addere posset Theologus, etiam esse in Deo
ad intra veras, & reales processiones, quæ mani-
festissime sunt actus vitæ, veruntamen illæ supe-
rant rationem naturalem, & per se non sunt ne-
cessariæ ad intelligendam essentialē vitam Dei;
nam hic Deus vt sic est essentialiter viuens, etiam si
vt sic nihil ad intra producat, & similiter sunt tali
essentia vna tantum persona subsistens intelli-
geretur, esset viuens ex vi talis essentia, sicut etiam
nunc Spiritus sanctus perfectissime viuunt, licet ni-
hil ad intra producat, & filius intelligendo vi-
uit, quamvis intelligendo non producat proces-
siones: ergo illæ per se, ac formaliter non erant
necessariæ ad vitam, esse tamen non potuissent,
nisi in natura viuente, & fecundissima, & ideo
nobis, qui eas credimus, recte declarant perfectis-
simam vitam diuinæ naturæ. Sic ille, vbi vitam
diuinam explicat per sese actuare, & per actua-
lem perfectionem, æquivalentem motui, & ideo
asserit, non nisi per modum motus à nobis posse
explicari, quod etiam docuit P. Didacus Ruiz
tomo de scientia Dei, disput. 93. sect. 3. num. 1. ibi,
[Respondetur ampliandam esse significationem
vocabuli, vt motus appelletur quilibet actus
agentis, quantumcunque perfecti, & actualiter
operantis, quapropter motus in hoc sensu valet
idem, quod operatio, licet vt plurimum ma-
gis strictè, magisque proprie soleat accipi mo-
tus.

Probat hanc sententia auctoritate Aristotelis,
qui loquens de vita Dei 12. metaphys. text. 39.
sic ait; [cæterum vita quoque perfectio in ex-
stet, siquidem intellectus operatio vita est, ille vero
est actus, actus vero per se illius vita optima, &
perpetua est.] Ecce quomodo Aristoteles loquens
de vita Dei asserit esse actum perfectissimum, &
optimum, qui conuenit Deo per modum ope-
rationis, non quidem vt sit proprie motus sed quod
æqualeat

æquiualeat motui quia ita est in vltima illa actualitate, vt se habeat, ac si per motum formalem reduceretur ad actum.

31 Idem docet D. Thomas *prima parte, quest. 18. art. 1. in corpore*. ibi; [ex quo patet, quod illa proprie sunt viuientia quæ seipsa secundum aliquam speciem motus mouent, siue accipiat motus formaliter, sicut motus dicitur actus imperfecti, id est existentis in potentia, siue motus accipiat communiter prout motus dicitur actus perfecti prout intelligere, & sentire dicitur moueri, vt dicitur in tertio de anima.] Ecce ubi D. Thomas recognoscit duplicem actum, alium, qui est imperfectus, & est motus proprie, ac formaliter; quia est actus entis in potentia secundum quod in potentia est, & hic motus licet sit vita creaturarum non potest esse vita Dei, quia Deus incapax est actus imperfecti; alius actus est perfectus, qui non est motus formaliter, imo illum contraponit motui formali D. Thomas, nihilominus tamen vocat motum communiter, quia licet non sit motus, nihilominus æquiualeat motui; vnde motus virtualis dicitur, quia motus oppositus formali motui erit virtualiter, aut æquiualeat motus, qui modus frequentissimus est D. Thomæ ad significandas res virtualiter tales; nam *eadem prima parte, questione trigesima nona*, vt significet distinctionem virtualem, quæ datur inter relationes diuinas, & diuinitatem, contraponit illam distinctioni formali à parte rei, & asserit communiter, vel aliquomodo posse dici distinctionem: ergo si actum perfectum, & vltimum, quem vocat vitam perfectam, contraponit motui formali, &c. ergo in sententia Diui Thomæ erit motus virtualis, aut æquiualeat, qui erit vita dei, cum vita Dei sit actus perfectus sine imperfectione vt articulo tertio, eiusdem questionis 18. in fine articuli, docet Diuus Thomas; his verbis: [illud igitur, cuius sua natura est ipsum eius intelligere, & cui id, quod naturaliter habet non determinatur ab alio, hoc est quod obtinet summum gradum vitæ; tale autem est deus, vnde in deo maxime est vita; vnde Philosophus 12. *metaphysice* ostenso, quod Deus sit intelligens, concludit, quod habeat vitam perfectissimam, & sempiternam, quia intellectus eius est perfectissimus, & semper in actu,] qui actus est sine motu formali, ac proinde sine imperfectione; quia autem talis actus est cum motu virtuali vocatur ab eodem Angelico Doctore libro primo, contra Gentiles, capite 97. *ratione secunda, in fine*, operatio sine motu, his verbis: [vltius omne illud, quod agit se ad proprias operationes, quamvis non sit cum motu, dicitur viuere; vnde intelligere, & appetere actiones vitæ sunt: sed Deus maxime, non alio, sed à seipso operatur cum sit prima causa agens maxime: ergo competit ei viuere.]

32 Explicatur, & probatur nostra conclusio; aduertendo dari in deo duplicem perfectionem aliam, quæ non est actus vltimus, sed primus, vt verbi gratia, omnipotentia, quæ est actus primus actionum transeuntium, verbi gratia, productionum creaturarum, & ideo nomine potentia significatur, quia totum esse illius perfectionis consideratur à nobis, & explicatur per modum virtutis productiue, cuius terminus est extra deum, quia autem potentia quatenus potentia seu virtus factiua alicuius non concipitur per modum actus vltimi, sed potius per modum actus primi ordinati nostro modo concipiendi ad actum

J. P. Tom. II.

vltimum, ideo absolute, ac simpliciter dicitur potentia, seu principium actus non actus vltimus; alia perfectiones in Deo sunt actus vltimi, vt est presentia, seu ubi infinitum, per quod Deus est in omnibus rebus intime præsens illis dicitur actus vltimus, quia non ordinatur ad vltiorem actum sed potius ipsum ex suo munere constituit Deum vltimo, & formaliter in esse præsens; hic autem actus, licet vltimus sit excluditur à ratione viuendi sicut præcedens, ille quia non est vltimus, quod requiritur necessario ad vitam actualem, vt patet ex verbis Philosophi, & D. Thomæ adductis; hic quia licet sit actus vltimus, nihilominus tamen non æquiualeat motui per quem virtualiter se mouet id, quod viuit, & ratio est manifesta, quia presentia sequitur ad existentiam, & ad rationem entis, & ideo concipitur ante omnem vitam, quia gradus entis simpliciter est prior in deo prioritate vniuersalitatis, & constitutionis, ac proinde subsistendi consequentia, vnde bene valet, est viuens: ergo ens; non autem è contra est ens: ergo viuens; vnde consequenter sequitur gradum entis esse ante principium motus, quo res se potest mouere, quia principium, quo se res potest mouere incipit à gradu viuendi, qui sequitur ad gradum entis; quapropter inter se conuertuntur viuens, & se mouens, vnde vt aduertit D. Th. supra, quidquid mouetur & nescimus, an sit ab alio, vel ignoramus principium talis motus vocamus viuum, vt argentum viuum, aquam viuam, imo si à longe videamus corpus immotum, nihil de illo vitale prædicamus, statim autem, ac videmus, moueri, & non videmus principium extrinsecum talis motus, dicimus esse vitale: ergo ante gradum viuendi non concipitur motus, neque actus mouendi se, vnde cum presentia sequatur ad gradum entis, qui est ante gradum vitæ, necessario dicendum est, presentiam non esse actum, quo se mouet res præsens: ergo non est viuere, tertius modus perfectionis est in Deo, qui est actus vltimus, quia est vltima actualitas perfectissima nostro modo concipiendi proueniens ab actu primo, vt v.g. intelligere, velle, & recordari dicuntur actus vltimi hæ perfectiones, quia vltimo actuatur deus per illas, & non ordinatur ad vltiorem actum per easdē, sunt autem æquiuales motui quo res se mouet, quia virtualiter profluunt, & æquiualeat emanant à voluntate, intellectu, & memoria dei, vnde deus per intellectiōnem, & volitionem sine vlla imperfectione distinctionis realis, receptionis, causalitatis & mutationis formalis se habet ac si à potentia in actum à seipso reduceretur, vnde se habet per summam eminentiam ac creatura per imperfectionē dum vult, & intelligit, quapropter sicut creatura quādo vult & intelligit, ita intra se operatur formaliter, vt se reducat de actu primo in actum secundū mouendo seipsam formaliter, ita deus altiori modo per actū perfectissimum, & simplicissimū in pura, & vltima actualitate consistentē ita se habet, ac si formaliter operaretur intra se, & formaliter se moueret, ac reduceret de actu primo in secundū quod nihil aliud est, quā morio, & reductio virtualis, & per æquiualentiam, quod explicuit Philosophus libro 2. de celo, text. 12. ibi, Dei operatio immortalitas est; hoc autem est vita sempiterna; itaque necesse est motum sempiternum Deo inesse,] & libro 10. *Ethic. capite octauo, circa medium*, ait, [viuere ipsos Deos vniuersi putant, quare & operari, qui modus loquendi etiam in Scriptura reperitur. *Sapientia enim* 7. dicitur, [omnibus mobilibus mobilior est Sapientia,] mobile autem intelligi-

tur aptum moueri à seipso, quando perfectissimū est mobile, dicitur autem mobilis Sapientia, vt inquit D. Thomas, non quia in se moueatur formaliter, sed quia quatenus intelligit omnia sine villo modo per suam eminentiam ita se actuat, vt per motum actuari solet creatura intelligens, & quia sapientia Dei nunquam cessat à cognitione, quasi sit in continuo motu describitur, quo superat omnia mobilia, quæ in perpetuo, & perenni motu esse non possunt, eo quod defatigantur, quod non cadit in deum, quod explicatur optime per verba supradicta, videlicet omnibus mobilibus mobilior est Sapientia, quæ mobilitas, vt explicatur à D. Thoma per supradictam virtualitatem, & æquivalentiam summa perfectio est, cuius carentia esset imperfectio fit in creatura, motus tamen eminentialis, virtualis, & æquivalentiæ summa perfectio est, sicut extensio, & diuisibilitas formalis est imperfectio in creatura, nihilominus tamen extensio virtualis sine dubio est summa perfectio creatoris, ita similiter perennis operatio intra se continuus sine interruptione motus, non formalis, sed virtualis, eminentialis, seu æquivalentiæ summa perfectio est, ratione cuius Sancti Patres aliquando tribuunt motum deo ne scilicet ipsum consopitum tanquam in somno ab operationibus vitalibus vacantem conciperemus, & ob hanc causam Philosophus, lib. 12. *Metaphysica*, text. 5. 1. alleruit, deum esse in perpetua vigilia, quia nimirum est actus secundum operationes imminentes intellectus, ac voluntatis, ita Gregorius Nazianzenus orat. 42. *qua est secunda in Pascha, satis ante medium*, Augustinus lib. 8. de *Genesi ad litt.* cap. 20. D. Dionysius, cap. 1. de *coelesti Hierarc.* & cap. 9. de *diuinis nominibus*. Tertulianus lib. 2. *aduersus Marcionem* cap. 16. Gregorius Magnus, lib. 20. *Moralium*, cap. 23. in id *Iob* 30. [mutatus es mihi in crudellem,] D. Thomas 1. p. *quest.* 9. art. 1. ad primum, & in primo distinct. 8. *quest.* 3. art. 1. ad secundum, quæ loquutiones non possunt intelligi de mutatione formali, cum deus de seipso dicat: ego sum deus & non mutor, & in canonica à Iacobo proferatur, [in quo non est mutatio, nec vicissitudinis obumbratio.]

33 Vnde eleganter Nizenus lib. de orat. *versus finem*, in hæc verba prorumpit, [quia ad omnem mutationem firmus, & immobilis est qui non potest reperire melius in quod transeat,] & ideo merito dicebat I. Iato *Dialogo* 2. de *Repubblica*, *versus finem*, quod si deus mutaretur, fieret deterior, hoc autem si quis admittat, iam concedat necesse est, deum non esse primam, ac infinitam bonitatem, igitur si in cognitione Dei, & in vocatione ipsius secundum Scripturam, & Patres concedendus est motus, vt talis cognitio sit viuere dei, & non est concedendus motus formalis, vt patet ex dictis, concedendus erit sine dubio motus virtualis, per quem deus se æquiualeuter moueat, & virtualiter reducat ad actum perfectissimum; & se constituat in vltima actualitate, per quam vt docebat P. Suarez, Deus sese actuat, vnde S. Thomas docet, Deum se mouere his verbis: [nam illud maxime omnium mouet se, quod ex seipso habet adminicula omnia quomodocunque ad motum concurrentia (hoc est sine virtualiter, siue formaliter) sed deus est huiusmodi: ergo ipse maxime omnium se mouet,] vtique virtualiter, & ideo viuunt intelligendo, & volendo.

34 Itaque hic vltimus actus, & vltima perfectio dei vita perfectissima eiusdem est, quia formaliter est

actus, & habet formalissimam entitatem, seu actualitatem, per quam æquiualeat motui creaturarum quod docuit illis verbis Pater Suarez, [& quod de diuinis attributis positius diximus, in hoc manifestissimum esse, scilicet secundum modum, quo sunt in creaturis non esse in Deo formaliter, sed eminenter; esse autem in Deo formaliter secundum modum altiore, qui omnem imperfectionem creaturarum excludat,] Vnde licet ad vitam diuinam intercedat æquivalentia, & virtualitas, non sunt ad æquiualeendum vitæ vt sic, quia in Deo non solum est vita æquiualeuter, sed formaliter, sed ad æquiualeendum imperfectionibus creaturarum in vita earum. Est autem formaliter vita in deo ratione æqualissimæ, & formalissimæ perfectionis, quæ propter suam formalem excellentiam æquiualeat motui in creaturis. Itaque ratio formalis vitæ est illa formalis actualitas, in qua fundatur talis æquivalentia, quæ non potest fundari in aliis perfectionibus propter rationes supra positas, & ideo formaliter huiusmodi perfectio est intellectio, & volitio, quæ necessario viuere est, seu vita actualis, quæ denominatione intelligendi, & amandi non potest tribui aliis perfectionibus diuinis, quæ sequuntur gradus communes Deo, & creaturis non viuunt huiusmodi perfectiones non possunt esse vita, neque æquiualeere motui à seipso, quia creaturæ viuentes in similibus formalitatibus solum mouentur à seipsis formaliter, & non in aliis, quæ sequuntur gradus communes rebus non viuentibus, homo enim, & Angelus se formaliter mouent intelligendo, & amando: ergo Deus quatenus intelligit, & amat, seu vult, cum non possit se mouere formaliter, se mouebit virtualiter, aut æquiualeuter; quod sufficit, vt sine imperfectione creaturarum sicut viuunt & intelligit formaliter, ita formaliter viuat; in quo est summa eminentia, & excellentia purissima, & actualissima vitæ diuinæ; nam habere quidquid perfectionis est in formalitatibus, & prædicatis creaturarum sine imperfectionibus illarum indicat infinitatem simpliciter per essentiam, quæ perit summam puritatem, & actualitatem, excludentem omnem imperfectionem, quæ sequitur in creatura potentialitatem, cui immergitur.

Ex quibus omnibus patet nullus esse momenti id, quod aliqui asserunt, vitam scilicet diuinam non vocari realem, sed intentionalem; nam vita diuina realis est, & simul intentionalis; quia reale non opponitur intentionali, sed potius vitæ fictæ; quis enim negabit secundum principia veræ philosophiæ, intellectionem, & volitionem creatam, quæ vita intentionalis est, esse realem, cum non sit ficta, sed vere existat à parte rei.

Ergo similiter vita Dei, licet sit intentionalis, hoc est cognoscitiua, & appetitiua, realis erit nihilominus.

Ex his omnibus facile erit, assignare vitam actualem vt sic prout abstrahit à creatura, & increata; nam cum viuere creatum sit actuare se per motum formalem, & viuere increatum sit actuare se per motum virtualem aut æquiualem, viuere vt sic erit actuare se abstrahendo à motu formali, & virtuali. Quare manifeste colligitur, dari convenientiam vniuocam inter vitam diuinam, & creatam, siue illa sit physica, siue intentionalis, quia omnes conueniunt in ratione actuandi se prout explicatum est, vnde in augmentatione viuentium, & datur duplex conceptus, alius actuandi se, seu vltimæ actuali

actualitatis, per quem conuenit creatura cum Deo; alius taliter actuandi se, per quem differt ipsa creatura à Deo; [taliter autem modus actuandi se, quem differentiam vocamus, est per intus sumptionem se actuare, quæ differentia non tollit, quominus Deus & creatura conueniant in ratione actualitatis vt sic, seu actuandi se; Vnde P. Atriaga perperam arguit ratione, quam ipse à priori vocat, dicendo vitam physicam consistere in augmentatione per intus sumptionem, intentionalem autem in cognitione & amore; & ideo non habere conuenientiam, nisi in ratione entis quæ non est conuenientia in conceptu viuendis; ratione cuius concludit male, Deum vt intelligentem non conuenire cum planta in ratione vitæ.]

38 Nam licet verum sit, quod vita physica consistat in tali augmentatione, & quod talis vita secundum quod est augmentatio reduplicando supra differentiam non conueniat cum vita intentionali; nihilominus tamen hæc dissimilitudo ratione differentie non tollit, quominus datur in vita physica aliquis conceptus contractus per talem differentiam; & qui ex suo conceptu non includat illam, quia differentie sunt extra rationem superioris, v. g. Deus, homo, & Angelus conueniunt in ratione intelligendi vt sic, licet non conueniant in ratione taliter intelligendi; nam si homo sumatur quatenus intelligit ratiocinando, nullo modo conuenit cum Deo; quia in Deo neque umbræ, neque vestigium ratiocinationis datur, ex eo autem, quod in tali ratione intelligendi, scilicet per discursum formale non conuenit homo cum Deo, non debet hæc irrationalis consequentia colligi: ergo homo nullo modo conuenit cum Deo in ratione intelligentis vt sic; alias ex eo quod homo sit ens creatum compositum ex materia, & forma; in quibus rationibus nullo modo conuenit cum Deo, posset tu hanc consequentiam colligere: ergo homo non conuenit cum Deo in ratione entis vt sic, aut ratione substantie vt sic; certe tunc dignus esses irrisione; ex eo quod confunderes rationes communes; & quia non distingueres conceptum superiorem ab inferioribus; quid enim tu diceres, si audires, dicentem; homo est animal rationale; equus autem non est rationalis sed brutum; ergo homo; & equus nullam conuenientiam habent in ratione animalis vt sic: certe rideres talem obliuionem arguendi secundum bonas regulas Dialecticæ: ergo similiter irridendus est, qui dicit, vita physica consistit in ea augmentatione per intus sumptionem, intentionalis autem in cognitione, & amore objecti: ergo nullo modo conueniunt in ratione vitæ; confundis enim differentias augmentationis, & perceptionis; seu appetitionis, per quas totaliter differunt hæc vitæ; cum ratione vitæ vt sic, seu actuandi se, quæ est ratio communis, in qua conueniunt vita physica, & vita intentionalis; & quæ de se non inuoluit differentias, sed potius præscindit ab illis; & contrahitur per eas ad constituendas species vitæ; quæ licet secundum differentias non conueniant, conueniunt tamen in ratione viuendi vt sic, seu actuandi se, prout abstrahit ab actuatore per intus sumptionem, & ab actuatore per appetitionem, aut perceptionem objecti. Item sicut non bene valet, intellectio in ratione percipiendi objectum, non conuenit cum volitione: ergo non conueniunt in ratione vitæ; ita etiam

I. P. Tom. II.

non valet futilis illa, ac puerilis argumentatio, quæ vix videtur saluasse limina Dialecticæ; vita physica non conuenit cum intentionali in ratione augmentatione per intus sumptionem: ergo non conuenit cum illa in ratione vitæ vt sic, quatenus est operatio, aut actio sui, quæ dicitur operatio vt sic immanens, prout abstrahit ab operatione includente motum formalem, aut virtuale; quæ diuiditur in operationem eminentialiter, aut virtualiter immanenter, æquiualendo motui; & sic conuenit Deo; vnde cum dicitur à Diuo Thoma, & ab aliis, Deum viuere; quia mouet se, aut operatur intra se, non debet intelligi cum imperfectionibus creaturarum quales sunt, vel transitus ab vna operatione ad aliam, vel ab otio ad opus, vel cum distinctione inter operationem & operantem, nihil enim horum in Dei vita inueniri potest; dicitur ergo operari intra se vitali modo, aut mouere se, quia perfectionem illam actualem, quam habent viuencia creata, dum vitaliter in seipsis operantur cum efficientia ipsius operationis hanc habet Deus totam sine illa imperfectione per substantiam, & essentiam suam: vnde substantialis vita Dei hoc differt à substantiali vita creaturæ, quod hæc videtur posita in duplici habitudine transcendentali ad operationem scilicet principiæ: inui operationis circa se, & simul etiam receptiuæ. Deus autem vita est substantialis absolutissime, & simplicissime, nimirum vt per se, & suam essentiam habeat perfectam actualitatem quam nos in operatione esse intelligimus, vnde vt purius loquamur potius debemus dicere vitam Dei esse puram, & simplicissimam actualitatem ultimam, quæ se actuatur, quam esse operationem, aut motum per quem se moueat quod hic secundus modus loquendi minus habet decentiam, & perfectionis, ac proinde absolute ad simpliciter loquendo, non est admittendus motus in Deo, quare non mihi placet Pater Valencia, qui probans dari vitam in Deo, 1. parte disputat. 1. questione 18. de vita Dei, puncti. 1. §. possimus, sic ait; [vita est tum natura, cuiuscumque rei; quæ seipsam moueat, tum etiam motus ipse, seu operatio immanens procedens à tali natura; sed Deus maxime omnium seipsam mouet intellectione, & volitione nimirum, quæ sunt motus immanentes: ergo Deus maxime omnium habet vitam.]

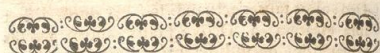
Nam scriptura, quia absolute definit, Deum esse omnino immutabilem: [ego sum Deus, & non mutor.] & alibi etiam umbram motus excludit à Deo; [in quo non est mutatio, nec vicissitudinis obumbratio] absolute reprehendit ita motum sine addito, introducentes in Deum, quare motus nullo modo est adscribendi ipsi, nisi cum addito, vel metaphorice, vel virtualiter, aut æquiualeter, vt admittitur dolor, poenitentia, &c. quia motus proprie est actus entis in potentia secundum quod in potentia est; quod maximam imperfectionem includit, ac proinde omnino remouendum est à Deo. vtpote tanta Maiestate omnino indignum, quod sæpe notarunt, & aduertunt P. Ecclesiæ, Origenes homil. 23. in Numeros, optimam regulam tradidit ad huiusmodi loquutiones sine periculo intelligendas, ibi: [hæc omnia, in quibus, vel mutari, vel lugere, vel gaudere, vel odisse, vel letari dicitur Deus tropyco, & humano more accipienda sunt ab Scriptura dici, aliena porro est diuina natura ab omni passionis, & permu-

Nu 2

rationis

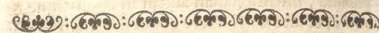
tationis affectu; in illo semper beatitudinis apice immobilis, & inconcussa perdurans,] similia dicit Basilii in id *Psalmi* 37. [Domine ne in furore tuo arguas me, inconuenientia autem, quæ ex tali modo loquendi sequatur sic proponit Tertulianus libro 2. *aduersus Marcionem*, [si Deus mutatur, irascitur, & æmulatur, & extollitur; & exacerbatur: ergo & corrumpitur: ergo & morietur, quod inconueniens etiam eruit Augustinus libro quarto, de *Trinitate*, docens, omne mutabile esse corruptibile; unde libro 5. de *Trinitate*, capite secundo, sic ait: [alia essentia, vel substantia accipiunt accidentia, quibus in eis fiat, vel magna, vel quantacunque mutatio; deo autem aliquid huiusmodi accidere non potest, & ideo sola substantia, vel essentia, quæ est Deus, incommutabilis omnino est,] quod ante docuerat Hylarius enarrat. in *Psalmum* 2. ibi, [beata illa perfecta, æternaque virtutis bonitas non patitur conuersionem, nec demutatur ex alio in aliud motu accidentis instinctus,] idem Anselmus in *Monolog.* capite 24. Hugo Victor. libro 7. *eruditionis Didascal.* qui est de *Trinitatis* per visibilia agnitione, capite 20. unde Cyrillus Alexand. de generatione Verbi loquens sic ait, [hominis quidem natura ad nihilum redigitur, moritur, & corrumpitur, quia ante mutatur, ante nuncium enim mortis, & corruptionis videmus mutationem; quid enim mirum si ex nihilo producta corruptioni subijciatur; Deus autem viuus, & immortalis semper vnus, semper idem, sine vlla transmutatione perseuerans.]

Itaque caute loquendum est, dum motus nomine utimur, dum de Deo loquimur; quia phrasibus absolute prolata imperfectiorem sonat, quia dicit, produci realiter vnum ab alio per causalitatem; ergo si Deus comparatione suæ cognitionis nullo modo est causa productiua aut receptiua, nullo modo erit principium se intentionaliter mouendi per illam, quia intellectio diuina absolute, ac simpliciter sumpta est ipsa simplicissima essentia Dei sine vlla distinctione ab ipsa, alias existens in ipsa essentia simplicitatem tolleretur diuinam, & compositionem imperfectam introduceret, quapropter in Deo non motus simpliciter, sed purissima actio, seu actualitas concedenda est, & ideo vt dixi, actio vt sic, seu operatio immanens eo modo, quo explicuimus, diuiditur in operationem, seu actuationem virtuales motum includentem, & hæc est vita Dei, & in actuationem formalem motum includentem, quo se ab intrinseco mouet creatura cum imperfectionibus vere, & proprie principij productiui, causatiui, & receptiui intra seipsam, quod nullo modo potest repetiri in vita Dei, quæque quantumuis diminutionem excellentiæ, & potentialitatis immersionem includant, propriissime tamen sunt respectu creaturæ, quæ in actu primo viuendi aliis imperfectionibus similibus circumdatur, per quas omnino differt à Deo: ergo non mirum, quod vita Dei summe perfecta sit in pura actualitate consistens, è contra creaturæ vita maximis imperfectionibus plena sit.

DISPUTATIO XIX.

De existentia, & perfectione diuinæ voluntatis.

QVÆSTIO I.

Vtrum detur in Deo voluntas.

SECTIO I.

Conclusio ponitur.

Conclusio: in Deo datur proprie, ac formaliter voluntas; hæc veritas aperte definita est in Scriptura: *Psalm.* 113. dicitur, [Deus autem noster in celo omnia quæcunque voluit fecit, simulacra gentium, argentum & aurum,] vbi Propheta David pulchra anthithesi declarat ingens discrimen inter verum Deum, & idola, seu fictos Ethnicorum Deos, nam hi instar auri, & argenti nulla voluntatis excellentissima perfectione gaudent, ac proinde nequeunt cultores liberare, Deus autem verus voluntate omnipotentis præest rebus omnibus, maximumque auxilium præbet cultis, ac veneratione reuerentibus ipsum, quia ad nutum suæ voluntatis omnia operatur, executionique exemplo mandat, quod expresse docuit Paulus ad *Ephes.* 1. cap. ibi: [secundum propositum eius, qui omnia operatur secundum consilium voluntatis suæ,] vbi Apostolus agit de arcano ac profundo mysterio diuinæ prædestinationis, & electionis, vt late probauimus in materia de prædest. *quæst.* [Vtrum electio ad gloriam sit ante præuifa] merita, & secundum aliorum explicationem loquitur de electione diuinæ vocationis ad fidem, & gratiam, quæ sane tametsi videatur nobis vt quædam fors fortuita secundum illud *Psalmi*, si dormitis inter medios ceteros, pennæ columbæ deargentatæ postiora dorsus eius in pallore auri, à deo vero procedit ex decreto, & proposito prudenti, & diuino consilio habito: ergo manifeste docet Paulus in deo dari perfectissimam voluntatem liberam. Quam etiam veritatem proclamant Scriptura aliis perspicuis & elatis locis, aut euidentibus indiciis innuit, vt ad *Roman.* 12. vt probetis, quæ sit voluntas dei, & ad *Ephes.* 1. prædestinavit nos secundum propositum voluntatis suæ, & infra; vt notum faceret nobis Sacramentum voluntatis suæ. *Psalm.* 29. vita in voluntate eius, in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem, *Sapientia* 11. subest enim tibi, cum volueris posse, quomodo, quomodo autem posset aliquid permanere nisi tu voluisses, *Ps.* 103. omnia quæcunque voluit, fecit, *Genes.* 27. voluntas dei fuit vt cito mihi occurreret, & cap. 45. non vestro consilio, sed dei voluntate huc missus sum. Similiter *Math.* 26. ibi, non sicut ego volo, sed sicut tu, & *Lucæ* 22. non mea voluntas, sed tua fiat, & *Ioan.* 5. non quero voluntatem meam sed eius, qui misit me, &c.

Deinde